

Міністерство освіти і науки України

Сумський державний університет

Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту

Кафедра бухгалтерського обліку та оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

**На тему «МІСЦЕВІ ПОДАТКИ В УКРАЇНІ: РОЛЬ ДЛЯ МІСЦЕВИХ
БЮДЖЕТІВ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

Виконав студент 4 курсу, групи ОП-71а

Спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Сергієнко Юлія Олегівна

Керівник: к.е.н., ст. викл. Самусевич Я.В.

Суми – 2021 рік

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи бакалавра на тему:
«МІСЦЕВІ ПОДАТКИ В УКРАЇНІ: РОЛЬ ДЛЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ,
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»

студентки Сергієнко Юлії Олегівни

Розвиток регіонів є одним із пріоритетних напрямків державної регіональної політики, метою якого є створення належних умов для динамічного, збалансованого соціально-економічного розвитку України та регіонів, підвищення рівня життя населення, забезпечення дотримання гарантованого державою соціального захисту кожного громадянина та усунення основних регіональних диспропорцій. Вплив збільшення фінансової автономії органів місцевого самоврядування в першу чергу залежить від їх фінансового забезпечення. Одним з основних джерел місцевих доходів є місцеві податки та збори, що підвищують ефективність використання бюджетних інструментів для соціально-економічного розвитку адміністративних одиниць.

Метою кваліфікаційної роботи бакалавра є дослідження основних теоретичних, методичних та практичних положень справляння місцевих податків в Україні в контексті забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи бакалавра є сукупність економічних відносин, що виникають у процесі встановлення та справляння місцевих податків в Україні.

Предметом дослідження є теоретичні та методичні положення справляння місцевих податків в Україні у контексті їх взаємозв'язку з показниками соціально-економічного розвитку регіонів.

За результатами дослідження сформульовані такі висновки:

- єдиний податок та податок на землю займають значну частку в структурі місцевих податків. Надходження від сплати транспортного податку

поступово знижуються протягом останніх 5 років, є негативною тенденцією, яка потребує пошуку шляхів підвищення його фіскальної ефективності.

- прогнозування даних майбутніх надходжень дозволило встановити позитивну динаміку збільшення суми податкових надходжень від сплати місцевих податків протягом наступних трьох років;

- відповідно до проведеного регресійного аналізу встановлено, що існує прямий зв'язок між надходженнями від місцевих податків та витратами на охорону навколишнього середовища та капітальними інвестиціями в будівництво. Також транспортний податок та плата за землю мають тісний взаємозв'язок з капіталовкладеннями в будівництво. Єдиний податок має вплив на видатки на охорону навколишнього середовища;

- був запропонований розподіл ставок єдиного податку для 1 та 2 груп платників відповідно до розміру міст в Україні;

- було сформовано ймовірні шляхи реформування справляння транспортного податку відповідно до зарубіжного досвіду та запропоновано найбільш можливий для впровадження в Україні.

Результати роботи пройшли апробацію на Міжнародній науково-практичній онлайн- конференції «Socio-Economic Challenges» (м. Суми, 22-23 березня 2021 року), а також у II турі Міжнародного студентського професійного творчого конкурсу з бухгалтерського обліку, оподаткування, аналізу та аудиту. Матеріали дослідження прийнято до друку у вигляді наукової статті у фаховому виданні «Механізм регулювання економіки».

Ключові слова: місцеві податки, світовий досвід, місцеві бюджети, фіскальна ефективність, розвиток регіонів, регресійний аналіз даних.

Зміст кваліфікаційної роботи викладено на 54 сторінках, зокрема список використаних джерел із 41 найменування, розміщений на 5 сторінках. Робота містить 6 таблиць, 22 рисунки, а також 4 додатки, розміщених на 4 сторінках.

Рік виконання кваліфікаційної роботи – 2021 рік.

Рік захисту роботи – 2021 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД	8
1.1 Економічна сутність, роль та генезис нормативно-правового забезпечення місцевих податків в Україні	8
1.2 Особливості функціонування інституту місцевого оподаткування в Україні	12
1.3 Світова практика здійснення місцевого оподаткування	15
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	20
2.1 Аналіз динаміки та структури власних податкових надходжень місцевих бюджетів.....	20
2.2 Фіскальна ефективність справляння місцевих податків в Україні	22
2.3 Поточні та прогностні тренди надходжень місцевих податків до місцевих бюджетів.....	28
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ	34
3.1 Регресійний аналіз взаємозв'язку місцевих податків з основними параметрами регіонального розвитку	34
3.2 Напрямки реформування вітчизняної системи місцевого оподаткування на основі зарубіжного досвіду	41
ВИСНОВКИ.....	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	47
ДОДАТКИ.....	52

ВСТУП

Однією з головних умов успішного розвитку регіонів є ефективна система місцевого самоврядування. Демократичні принципи розвитку сучасного суспільства вимагають повноцінного функціонування інституту місцевого оподаткування. Щоб забезпечити виконання своїх функцій, створити належне життєве середовище, яке повністю задовольнить основні потреби міського населення необхідні достатні фінансові ресурси, які акумулюються в місцевих бюджетах.

Одним із найважливіших джерел доходу місцевої влади є місцеві податки та збори. Підвищення їх частки у власних податкових надходженнях місцевих бюджетів є передумовою соціально-економічного розвитку кожного регіону.

Мета роботи полягає у дослідження основних теоретичних, методичних та практичних положень справляння місцевих податків в Україні в контексті забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити ряд завдань:

- дослідити поняття «місцеві податки», їх вплив на показники економічного зростання;
- проаналізувати особливості функціонування місцевого оподаткування в Україні та обов'язки органів місцевого самоврядування щодо їх встановлення;
- дослідити світовий досвід місцевого оподаткування;
- проаналізувати фіскальну ефективність місцевих податків в Україні;
- дослідити взаємозв'язок між місцевими податками та показниками регіонального розвитку;
- запропонувати пропозиції по удосконаленню методики функціонування місцевого оподаткування в Україні.

Об'єктом дослідження є сукупність економічних відносин, що виникають у процесі встановлення та справляння місцевих податків в Україні.

Предметом дослідження є теоретичні та методичні положення справляння місцевих податків в Україні у контексті їх взаємозв'язку з показниками соціально-економічного розвитку регіонів.

У процесі написання роботи використовувалися такі методи: аналіз та синтез, хронологічне і систематичне спостереження, узагальнення інформації, табличний та графічний аналіз, регресійний аналіз, економічне та математичне моделювання.

Інформаційною основою дослідження є вітчизняні нормативно-правові акти, такі як Податковий кодекс України, офіційні дані Державної фіскальної служби України, Державної казначейської служби України, Державної служби статистики України та результати наукових досліджень з питань місцевого оподаткування.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

1.1 Економічна сутність, роль та генезис нормативно-правового забезпечення місцевих податків в Україні

Ефективна реалізація та зростання податкового потенціалу регіонів є головною умовою динамічного розвитку як місцевої, так і національної економіки в цілому. Одним із найважливіших інструментів впливу на темпи їх соціально-економічного розвитку та підвищення рівня життя населення є формування системи місцевих фінансів.

Забезпечення збільшення їх наповнення сприятиме підвищенню фінансової самостійності та стійкості органів місцевого самоврядування. Основними джерелами доходів місцевих бюджетів є місцеві податки та збори, які забезпечують реалізацію виконання владою, покладених на них функцій.

Останнім часом питанням фіскальної ефективності місцевих податків присвячується дедалі більше уваги, як одній з важливих складових сталого розвитку будь-якої територіальної одиниці.

Економічна сутність місцевих податків, їх роль та ефективність в забезпеченні фінансової спроможності бюджетів широко розглянуті в сучасній економічній літературі як вітчизняних, так і зарубіжних науковців.

У загальному розумінні місцевими податками вважають обов'язкові платежі фізичних та юридичних осіб, які впроваджуються органами місцевого самоврядування для фінансування суспільних видатків.

Проте, варто визначити основні особливості функціонування цієї категорії податків для більш детального розуміння економічної сутності цього поняття.

У праці «Місцеві фінанси» Сірінов М.О. до особливостей місцевих податків відносить їх належність до певної місцевості, а також здатність бути використаними на цій території [40].

Хорст Ціммерман розглядав місцеві податки, як податкові платежі, які впроваджуються і скасовуються на певній території за ініціативою органів місцевого самоврядування [5].

Канадський професор Річард Берд надав досить типове визначення, а саме: місцеві податки – це платежі, впроваджені місцевою владою, які підтягають зарахуванню до місцевих бюджетів [1].

Таким чином, місцеві податки варто розглядати, як локальні податкові платежі, які сплачуються фізичними та юридичними особами за ініціативою органів місцевого самоврядування відповідно до чинного законодавства для формування системи незалежних місцевих фінансів.

Беззаперечно, місцеве оподаткування відіграє ключову роль у реалізації та зростанні економічного потенціалу міст, який, в свою чергу, створює більше можливостей для покращення суспільного добробуту населення в цілому. Важливість місцевих податків необхідно розглядати через основні функції податків, а саме: регулюючу, соціальну та фіскальну (рис. 1.1).

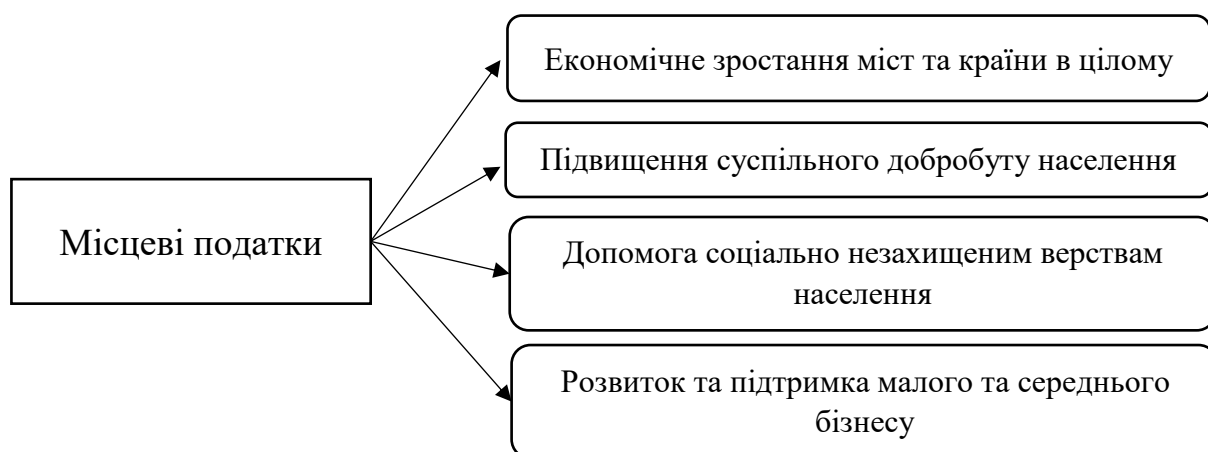

Рисунок 1.1 – Фактори впливу місцевих податків

Джерело: сформовано автором за даними [18,29]

Таким чином, місцеві податки беззаперечно є рушіями економічного та соціального розвитку міст. Адже, для задоволення основних потреб міського населення необхідні значні капіталовкладення.

Наприклад, економічне зростання міст можливе за рахунок стратегії розвитку, яка направлена на вдосконалення рівня міської інфраструктури, а саме: якості доріг, зв'язку, житлового сектору, сфери послуг і розваг, наявності кваліфікованих кадрів, достатньої кількості робочих місць. Все це і є потенціал розвитку міст, що, в свою чергу, сприяє підвищенню рівня економіки країни та підвищенню суспільного добробуту населення.

Крім цього, місцеві податки повинні бути спрямовані на допомогу незахищених верств населення. Останнім часом значення соціальної функції податків збільшується, тому шляхом надання пільг та матеріальної допомоги потрібно підтримувати громадян, які цього потребують [18].

Також, не менш важливим фактором є підтримка малого та середнього бізнесу. Адже, місцеві податки можуть сприяти розвитку бізнесу, тим самим призвести до збільшення робочих місць, зростання доходів компаній та збільшення податкових надходжень до бюджету країни, що в свою чергу, сприяє економічному зростанню. Також, підтримка держави, беззаперечно, мотивує до більш ефективної роботи і тим самим збільшує конкурентоспроможність підприємства [29].

Як і вся підсистема місцевого оподаткування, нормативно - правові акти, що регламентують функціонування місцевих податків пройшли складний шлях становлення та розвитку. Адже, безсумнівно, нормативне регулювання має бути апробованим у часі для ефективності справляння податків та порядку їх впровадження місцевими органами самоврядування.

Сучасний етап нормативно правового-забезпечення місцевих податків розпочався після проголошення Україною незалежності. Законодавча база, що залишилися від податкової системи ССРСР, не могла ефективно регулювати постійно зростаючі потреби органів місцевого самоврядування в новостворених умовах соціально-економічного розвитку українського

суспільства. Саме тому, на початку 1990 років почалося реформування нормативно-правих актів, що регламентували функціонування системи місцевого оподаткування (рис. 1.2).

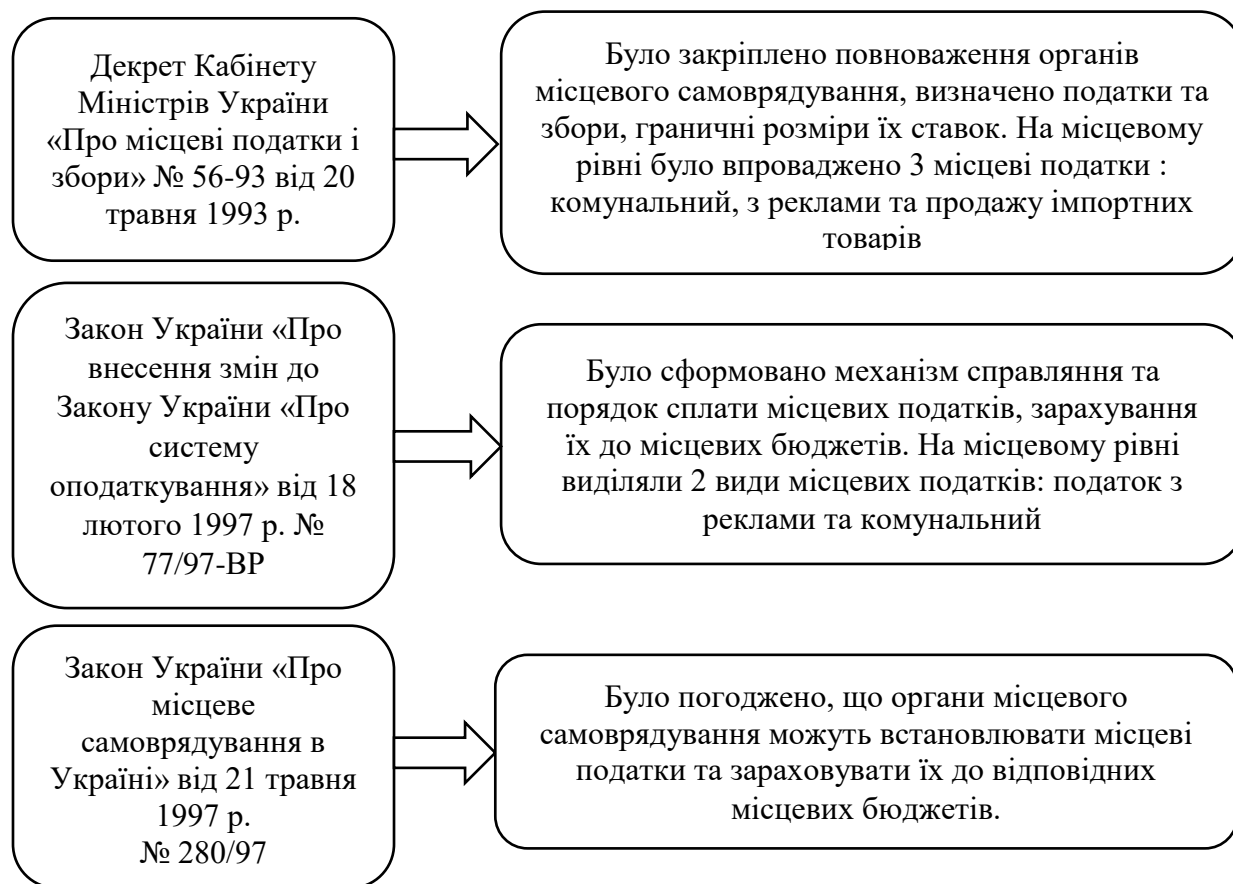

Рисунок 1.2 – Генезис нормативно-правового регулювання місцевих податків

Джерело: сформовано автором за даними [20,25,26]

Також, варто зазначити, що протягом реформування системи місцевого оподаткування було запропоновано до розгляду велику кількість проектів законодавчих актів, що стосувалися оптимізації механізму впровадження та справляння місцевих податків. Але вони були відхилені.

Таким чином, система місцевого оподаткування в Україні постійно змінювалася та вдосконалювалася. Але, існувала проблема великої кількості нормативно-правових актів податкового законодавства, тому виникла нагальна потреба в прийнятті єдиної правової основи податкової системи нашої держави, а саме: Податкового Кодексу України (далі – ПКУ). Саме в

ньому було об'єднано масив нормативних актів, що регулювали податкові відносини на місцевому рівні. Зокрема, статтями ПКУ було встановлено чіткий перелік місцевих податків та зборів, порядок їх встановлення та справляння.

Отже, місцеві податки відіграють ключову роль у забезпеченні соціально-економічного розвитку регіонів. Головною їх особливістю є те, що вони сплачуються за ініціативою органів місцевого самоврядування відповідно до чинного законодавства для формування системи незалежних місцевих фінансів.

1.2 Особливості функціонування інституту місцевого оподаткування в Україні

Одними із основних складових дохідної частини місцевих бюджетів є місцеві податки та збори, справляння яких регулюється відповідно до положень ПКУ, а саме: XII та XIV розділів.

Органи місцевого самоврядування мають право встановлювати на відповідних територіях лише ті податки та збори, справляння яких передбачено чинним законодавством. Будь-які інші податки, що не передбачені ПКУ, встановлювати забороняється.

Відповідно до статті 12 ПКУ, в їх обов'язки входить розробка та затвердження положення про місцеві податки та збори, які будуть сплачуватися громадянами на відповідній території кожного бюджетного року.

Також, їх особливістю є те, що не існує конкретної відсоткової ставки. ПКУ встановлено граничні розміри податкових ставок, а рішення про їх розмір приймає кожна місцева рада самостійно для підвладної їй території [39].

Таким чином, затверджене положення про місцеві податки та збори є основним нормативно-правовим актом стосовно питань місцевого

оподаткування на відповідній території, де встановлюються основні елементи сплати місцевих податків.

Тепер проаналізуємо основні особливості справляння місцевих податків. Почнемо з єдиного податку, адже він є одним із найбільш прогресивних та фундаментальних місцевих податків.

Ключовим поняттям, на яке слід звернути увагу при його розгляді є спрощена система оподаткування. Тобто головною його особливістю є те, що він звільняє платників податку від сплати інших податків та зборів з одночасною їх заміною на сплату єдиного податку та веденням спрощеного обліку та звітності.

Загалом, виділяють чотири групи платників єдиного податку. Вибір групи залежить від кількості працівників, видів послуг, які надаються, кому надаються ці послуги та обсягу річного доходу. Більш детально механізм справляння даного податку наведено в додатку Б [39].

Податок на майно також є важливою складовою місцевих податків, справляння яких слугує вагомим джерелом наповнення бюджету та стимулом для місцевого самоврядування збільшувати привабливість підпорядкованих їм територій для проживання та ведення бізнесу громадянами.

Податок на нерухоме майно сплачується власниками об'єктів нерухомості за перевищення площі квартири або будинку понад встановлений законодавством ліміт. Більш детально механізм оподаткування громадян місцевим податком зображено на рисунку 1.4.

База оподаткування: Загальна площа об'єкта житлової або нежитлової нерухомості, в т.ч. його часток			
Платники: власники об'єктів нерухомості	Об'єкт оподаткування – житлова або нежитлова нерухомість	Пільги	Ставка
Фізичні та юридичні особи	для квартир	на 60 кв.м.	не повинні перевищувати 1,5% МЗП
	для житлового будинку	на 120 кв.м.	
	для різних типів об'єктів житлової нерухомості	на 180 кв.м.	

Рисунок 1.4 – Основні засади справляння податку на нерухоме майно в

Джерело: сформовано автором за даними [39]

Плата за землю є платежем, що сплачується у формі земельного податку або орендної плати за землекористування до місцевого бюджету відповідної території. В свою чергу, основним завданням функціонування цього податку в Україні є економічне стимулювання населення раціонально використовувати земельні ресурси та охороняти їх. Особливості справляння плати за землю наведено в додатку В.

Транспортний податок є аналогом податку на багатство, адже таким чином можуть оподатковуватися приховані доходи населення. Його сума, яка має бути сплачена до місцевого бюджету залежить від вартості автомобіля та його віку. Більш детально засади справляння цього податку зображено на рисунку 1.5.

База оподаткування: Легковий автомобіль, що є об'єктом оподаткування		
Платники	Об'єкт оподаткування	Ставка
Фізичні та юридичні особи, в т.ч. нерезиденти, які мають зареєстровані в Україні згідно з чинним законодавством власні легкові автомобілі	автомобілі, з року випуску яких минуло не більше п'яти років (включно) та середньоринкова вартість яких становить понад 375 розмірів МЗП	25 000 гривень необхідно сплачувати кожного року за 1 автомобіль за один автомобіль

Рисунок 1.5 – Основні засади справляння транспортного податку

Джерело: сформовано автором за даними [39]

Таким чином, особливості функціонування місцевого оподаткування затверджені на державному рівні. Проте, місцеві органи самоврядування мають право встановлювати власні відсоткові ставки в межах встановленого законодавством ліміту та затверджувати положення про місцеві податки та збори стосовно питань місцевого оподаткування на відповідній території.

1.3 Світова практика здійснення місцевого оподаткування

Місцеві податки та збори є одним із основних джерел наповнення місцевих бюджетів у деяких зарубіжних країнах. Впровадження особливостей справляння місцевих податків цих країн дозволило б забезпечити поступове збільшення дохідної частини місцевих бюджетів України. Саме тому, дослідження світового досвіду стосовно питань функціонування системи місцевого оподаткування у контексті розгляду досвіду справляння місцевих податків є надзвичайно важливим.

Аналіз податкових систем зарубіжних країн показав, що у більшості країн світу запроваджено функціонування спрощеної системи оподаткування,

яка, в свою чергу, має вагомий вплив на розвиток малого та середнього бізнесу. Основною тенденцією розвитку оподаткування малих підприємств можна вважати його направленість до максимального спрощення обліку, звітності та сплати податків.

Наприклад, у Польщі ставка єдиного податку дорівнює 19%. Базою оподаткування є дохід, зменшений на понесені витрати для його отримання. Цікавим є те, що підприємці, основною сферою яких є сільськогосподарська не можуть перебувати на спрощеній системі оподаткування, а мають сплачувати податок на загальних засадах відповідно до прогресивної шкали оподаткування [4].

Також існує податкова картка, яка є аналогом єдиного податку в Україні, який сплачують платники першої та другої групи. Сума податку до сплати розраховується відповідно до кількості співробітників та розміру міста, в якому здійснюється підприємницька діяльність. Фіксована сума податку встановлюється кожного року та сплачується щомісячно.

В Естонії суб'єктами, які можуть перебувати спрощеній системі оподаткування можуть бути лише фізичні особи. Їх дохід оподатковується за ставкою 20%, якщо сума виручки не перевищує 25 тисяч євро, при перевищенні цієї суми ставка підвищується до 40%. Фізична особа не повинна реєструватися як підприємець, необхідно лише відкрити в банку спеціальний бізнес-рахунок [3].

У Чехії ставка єдиного податку дорівнює 15%, але сума сплаченого податку за місяць має бути не меншою, ніж 620 гривень. Для того, щоб мати можливість перейти на спрощену систему оподаткування, необхідно протягом трьох років вести підприємницьку діяльність без найманих працівників та річний обсяг доходу має не виходити за межі 5 мільйонів гривень. Фізичні особи, що перебувають на спрощеній системі оподаткування не мають ніяких обмежень стосовно діяльності з юридичними особами [3].

Таким чином, єдиний податок виступає можливістю підвищення економічного зростання, наповненню відповідних бюджетів та стимулюванню розвитку бізнесу.

Останнім часом функціонування транспортного податку в зарубіжних країнах підлягає реформуванню з його направленістю на зменшення забруднення навколишнього середовища шляхом стимулювання громадян використовувати екологічні види транспорту. Світовий досвід справляння транспортного податку зображено на рисунку 1.6.

Рисунк 1.6 – Світова практика справляння транспортного податку

Джерело: сформовано автором за даними [9, 19]

Справлення податку на нерухоме майно у кожній окремій зарубіжній країні має свої особливості, проте спільним є те, що суми сплачених податків спрямовуються на покращення рівня життя населення, в тому числі на розвиток інфраструктури міст.

Наприклад, у Франції податок на майно сплачують, як власники, виходячи з вартості нерухомості, оціненої податковими органами, так і мешканці, виходячи із вартості оренди майна. Якщо власник квартири або будинку в ньому проживає, то має сплачувати одразу два податки. Ставка податку дорівнює 3% [3].

Податок на майно в Німеччині справляється щорічно муніципалітетом, в якому знаходиться нерухоме майно, за ставкою 0,35% від податкової вартості майна, помноженою на муніципальний коефіцієнт [41].

У Швейцарії податок на майно також сплачується відповідно до місцезнаходження майна, виходячи з його ринкової вартості. Сплачується податок юридичними та фізичними особами за ставкою від 0,03% до 0,3% [4].

У Болгарії власник нерухомості має сплачувати податок від 0,01% до 0,45% від ринкової вартості майно або податкової, в залежності від того, яка сума є вищою. Фактична ставка податку щороку встановлюється органами місцевого самоврядування для кожного регіону окремо [3].

Таким чином, в більшості країн податок на нерухоме майно є місцевим та є однією з основних складових доходів місцевих бюджетів.

Плата за землю є податком, який дозволяє місцевому уряду стимулювати населення більш ефективно використовувати земельні ресурси, якими вони володіють або орендують. В більшості країн світу суми сплачені на землю зараховуються до місцевих бюджетів відповідно до місцезнаходження земельної ділянки.

Світовий досвід справляння земельного податку відображено на рисунку 1.7. В переважній більшості країн світу земельний податок розраховується відповідно до вартості землі за ставками, затвердженими органами місцевого самоврядування.

Рисунок 1.7 - Світова практика справляння податку на землю

Джерело: сформовано автором за даними [15,38]

Отже, поєднання досвіду зарубіжних країн стосовно питань справляння місцевих податків в поєднанні з особливостями функціонування оподаткування в Україні дозволило б підвищити дохідну базу місцевих бюджетів. Становлення місцевого оподаткування має проходити в умовах реформування соціально-економічного життя суспільства і значною мірою зумовлюватися зацікавленістю держави в розвиненому інституті місцевого самоврядування.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

2.1 Аналіз динаміки та структури власних податкових надходжень місцевих бюджетів

Динамічний розвиток регіональних економік та підвищення самостійності органів місцевого самоврядування можливий за наявності достатньої фінансової забезпеченості власними коштами місцевих бюджетів.

Так як, саме за їх рахунок можливе фінансування місцевих програм благоустрою населених пунктів, покращення рівня добробуту населення, проведення різноманітних програм місцевого значення та утримання державного апарату.

Останнім часом дослідженню фіскальної ефективності доходів місцевих бюджетів присвячується дедалі більше уваги, адже вони є передумовою сталого розвитку будь-якої територіальної одиниці.

Дохідна база місцевого бюджету України формується за рахунок податкових, неподаткових надходжень, доходів від операцій з капіталом та трансфертів. При цьому основним та найважливішим джерелом наповнення місцевого бюджету є власні податкові надходження, що дозволяють місцевому уряду виконувати покладені на них функції.

Тому необхідно проаналізувати частку податкових надходжень в загальному обсязі доходів місцевого бюджету в Україні та їх динаміку протягом 2015 – 2020 років (рис. 2.1).

Відповідно до рисунку 2.1, можна зробити висновок, що фінансові ресурси місцевих бюджетів мали тенденцію до збільшення протягом аналізованого періоду, а саме: протягом 2015 – 2019 років загальний обсяг доходів місцевого уряду збільшився на 177 млрд грн або майже на 60%. Лише в 2020 році доходи зменшилися порівняно з попередніми роками на 89

млрд грн. Така ситуація могла бути спричинена епідеміологічною ситуацією в країні.

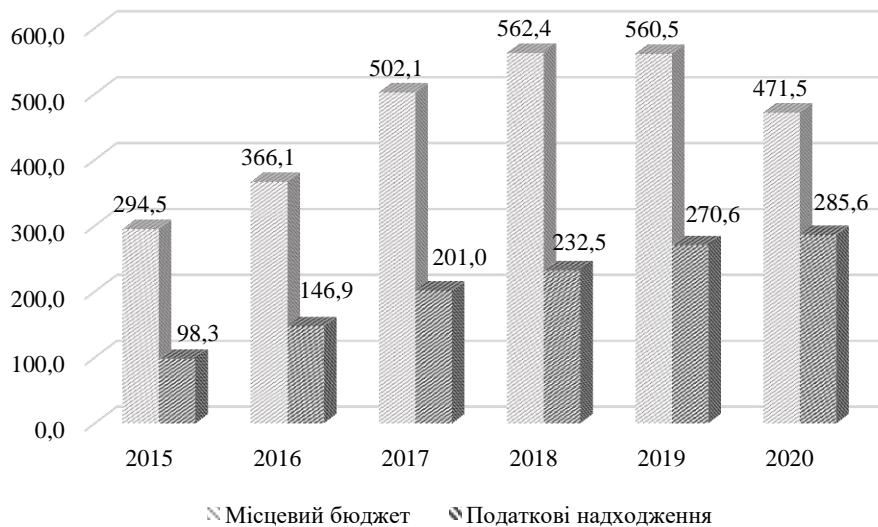

Рисунок 2.1 – Динаміка податкових надходжень місцевого бюджету України протягом 2015 – 2020 рр., млрд грн

Джерело: складено автором за даними [21]

Сума податкових надходжень у загальному обсязі місцевого бюджету також постійно зростала. Протягом аналізованого періоду вона збільшилася на 187,3 млрд грн, що свідчить про те, що податкові доходи мають вагоме фінансове значення для формування системи місцевих фінансів та є одним із основних джерел наповнення бюджетів місцевого значення.

Податкові надходження місцевих бюджетів складаються, як з загальнодержавних, так і з місцевих податків та зборів. Динаміка основних складових податкових доходів органів місцевого самоврядування відображена на рисунку 2.2.

Аналізуючи дані, наведені на рисунку 2.2, можна помітити високу залежність формування податкових надходжень місцевих бюджетів від загальнодержавних податків на доходи. Протягом аналізованого періоду сума доходів всіх складових мала тенденцію до збільшення. Наприклад, сума податків на доходи збільшилася на 125% або 74,2 млрд грн.

Рисунок 2.2 – Структура податкових надходжень місцевого бюджету України протягом 2015 – 2020 рр., млрд грн

Джерело: складено автором за даними [21]

Також, місцеві податки та збори займають вагому частку у загальному обсязі доходів місцевого значення. Сума місцевих податків збільшилася майже вдвічі порівняно з початком аналізованого періоду і становить 54,2 млрд грн станом на 2020 рік. Таким чином, існує позитивна тенденція до збільшення чистої вартості місцевих податків у власних податкових надходженнях місцевого бюджету за останні роки.

Отже, власні податкові надходження займають вагому частку у загальному обсязі доходів місцевих бюджетів. Основними їх складовими є загальнодержавні податки на доходи та місцеві податки, які мали тенденцію до збільшення протягом всього аналізованого періоду.

2.2 Фіскальна ефективність справляння місцевих податків в Україні

Місцеві податки є одним із основних джерел наповнення місцевих бюджетів, тому аналіз фіскальної ефективності їх справляння є дуже важливим етапом дослідження. Перш за все, ефективність місцевого

оподаткування в Україні може бути підтверджена за допомогою розрахунку коефіцієнта покриття місцевими податковими надходженнями витратків органів місцевого самоврядування (рис. 2.3).

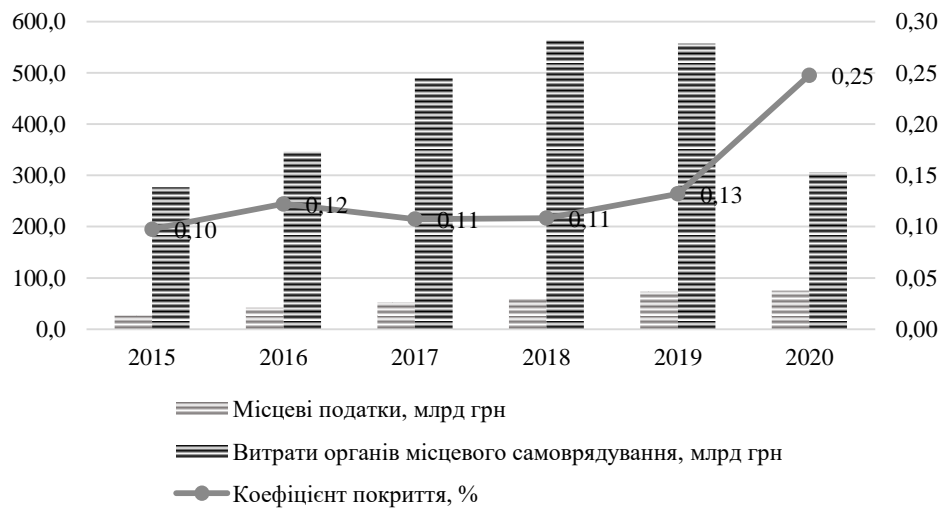

Рисунок 2.3 – Динаміка коефіцієнта покриття місцевими податками витратків в Україні протягом 2015 – 2020 рр., млрд грн
Джерело: складено автором за даними [21]

Відповідно до рисунку 2.3, збільшення суми місцевих податків у місцевому бюджеті призводить до збільшення рівня покриття витрат цим видом державного доходу. На графіку представлені дані, які показують, що протягом аналізованого періоду коефіцієнт покриття збільшився на 15% і станом на 2020 рік становить 25%. Аналізуючи дані на графіку, слід також звернути увагу на те, що загальний обсяг витратків місцевих бюджетів за останній рік також зменшився майже у два рази.

Аналізуючи функціонування місцевої системи оподаткування, необхідно також дослідити її структуру (рис. 2.4).

Відповідно до рисунку 2.4, структура місцевих податків є стабільною протягом досліджуваних років. Найбільш вагому частку у загальному обсязі сплачених місцевих податків займають єдиний податок та плата за землю. Сума їх податкових надходжень зросла на 27 та 16, 6 млрд грн відповідно або на 245% та 111% відповідно.

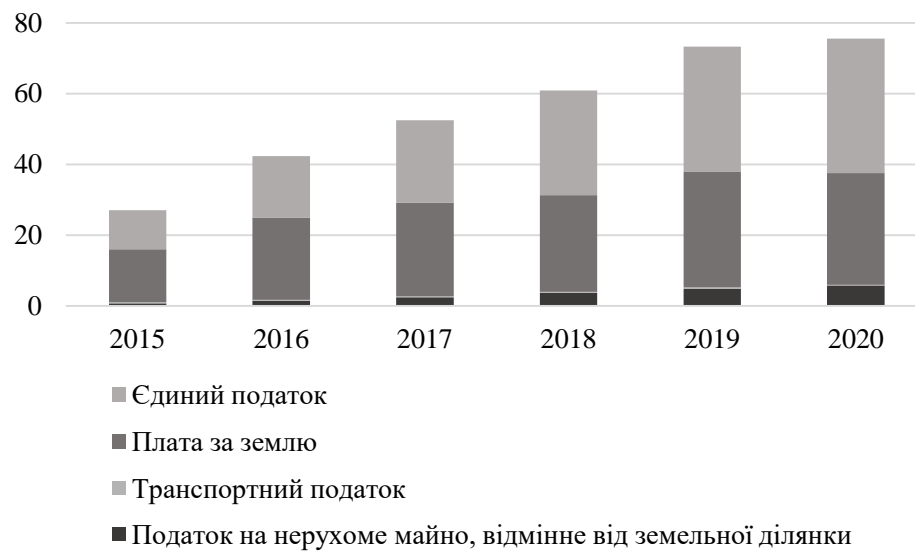

Рисунок 2.4 – Структура місцевих податків в Україні протягом 2015 – 2020
рр., млрд грн

Джерело: складено автором за даними [21]

Слід зазначити, що суми податку на нерухомість, сплачених до місцевих бюджетів також мали тенденцію до збільшення і становили 5,8 млрд грн станом на 2020 рік порівняно з 0,7 млрд грн в 2015 році. Надходження транспортного податку мають негативну динаміку, оскільки їх сума не змінювалась протягом останніх 5 років і в середньому дорівнює 0,2 млрд. грн. Таким чином, його частка в загальній структурі місцевих податків є досить незначною.

Єдиний податок, як вже було встановлено, займає вагому частку в податкових надходженнях до місцевих бюджетів. Структуру цього податку в розрізі його платників відображено на рисунку 2.5.

Відповідно до рисунку 2.5, найбільша частина в доходах місцевих бюджетів від справляння єдиного податку сплачена фізичними особами. Сума цих надходжень протягом аналізованого періоду збільшилася на 13,1 млрд грн, тобто на 192%.

Суми податку сплачені юридичними особами та сільськогосподарськими товаровиробниками є майже однаковими та стабільними протягом досліджуваних років. В 2020 році податкові надходження становили 3,7 та 2,9 млрд грн відповідно порівняно з 2,2 та 2 млрд грн в 2015 році.

Рисунок 2.5 – Структура доходів від єдиного податку в розрізі його платників в Україні протягом 2015 – 2020 рр., млрд грн

Джерело: складено автором за даними [21]

Структуру податку на нерухомість в розрізі його платників досліджено на рисунку 2.6.

Рисунок 2.6 – Структура доходів від податку на нерухоме майно в розрізі його платників в Україні протягом 2015 – 2020 рр., млрд грн

Джерело: складено автором за даними [21]

Аналізуючи наведені дані, можна зробити висновок, що основна частина податкових надходжень сплачується юридичним особами за об'єкти нежитлової нерухомості. До місцевого бюджету за 2020 рік від юридичних осіб надійшло 2966, 6 млрд грн, що на 327% більше порівняно з 2015 роком.

Щодо фізичних осіб, то протягом досліджуваного періоду загальна сума сплаченого ними транспортного податку збільшилася на 1203,5 млрд грн.

Структуру транспортного податку в розрізі його платників досліджено на рисунку 2.7.

Рисунок 2.7 - Структура доходів від транспортного податку в розрізі його платників в Україні протягом 2015 – 2020 рр., млн грн

Джерело: складено автором за даними [21]

Аналізуючи наведені дані, можна зробити висновок, що основна частина надходжень з транспортного податку сплачується фізичними особами. Проте останні роки ситуація змінюється та свідчить про те, що до

місцевого бюджету юридичними особами сплачуються суми податку майже рівні з обсягом надходжень від сплати фізичними особами.

Проте, варто звернути увагу на негативну тенденцію зменшення загальної суми надходжень від транспортного податку. Таким чином, до місцевого бюджету за 2020 рік від фізичних осіб надійшло 76,1 млрд грн, що на 272,5 млрд грн або 358% менше порівняно з 2015 роком.

Досліджуючи суму податку, сплаченого юридичними особами, варто зазначити, що аналізовані надходження також мали тенденцію до зниження, але не таку значну, а саме: протягом 2015 – 2020 років сума транспортного податку, сплаченого до місцевого бюджету зменшилася на 4,1 млрд грн.

Структуру плати за землю в розрізі її платників досліджено на рисунку 2.8.

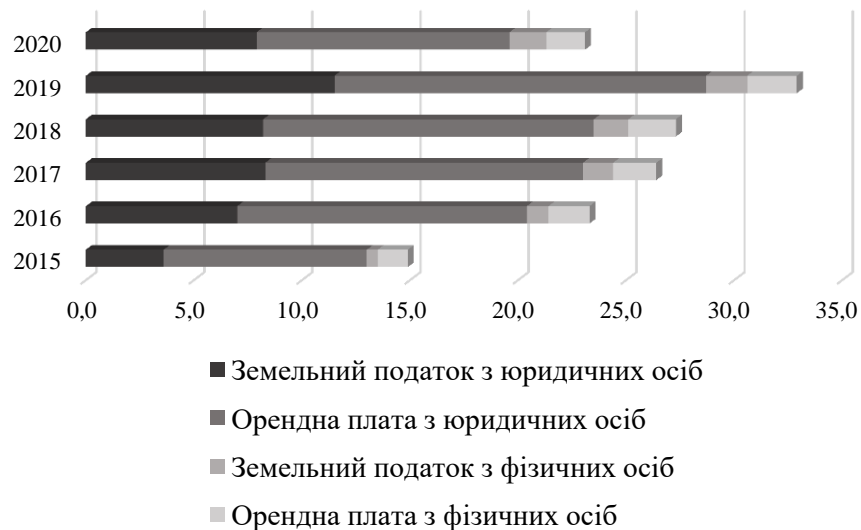

Рисунок 2.8 - Структура доходів від транспортного податку в розрізі його платників в Україні протягом 2015 – 2020 рр., млрд грн

Джерело: складено автором за даними [21]

Аналізуючи дані, наведені на графіку 2.8, встановлено, що більша частина надходжень від плати за землю до місцевого бюджету сплачується юридичними особами у формі земельного податку та орендної плати.

Протягом досліджуваних років сума плати за землю, сплачена юридичними особами збільшилася на 4,3 та 2,3 млрд грн відповідно.

Податкові надходження, які надійшли до місцевого бюджету від фізичних осіб також показали тенденцію до збільшення, а саме: протягом 2015 – 2020 років сплачена сума податку збільшилася на 1,6 млрд грн порівняно з 2015 роком.

Отже, проведені дослідження дозволили встановити, що структура місцевих податків є стабільною протягом 2015 – 2020 років. Найбільш вагому частку у загальному обсязі сплачених місцевих податків займають єдиний податок та плата за землю.

2.3 Поточні та прогнозні тренди надходжень місцевих податків до місцевих бюджетів

Прогнозування податкових надходжень місцевих податків є одним із основних передумов динамічного розвитку регіональних економік. Відповідно до отриманих результатів прогнозу обсягів майбутніх доходів місцевих бюджетів можливо вчасно встановити взаємозв'язок між прогнозованими показниками та стратегічними цілями кожної територіальної одиниці.

Тому з метою забезпечення підвищення наповненості дохідної частини місцевих бюджетів, необхідно дослідити планові, фактичні та прогнозні тренди надходжень місцевих податків до місцевих бюджетів.

Динаміка планових, фактичних та прогнозованих показників місцевих податків в Україні відображена на рисунку 2.9.

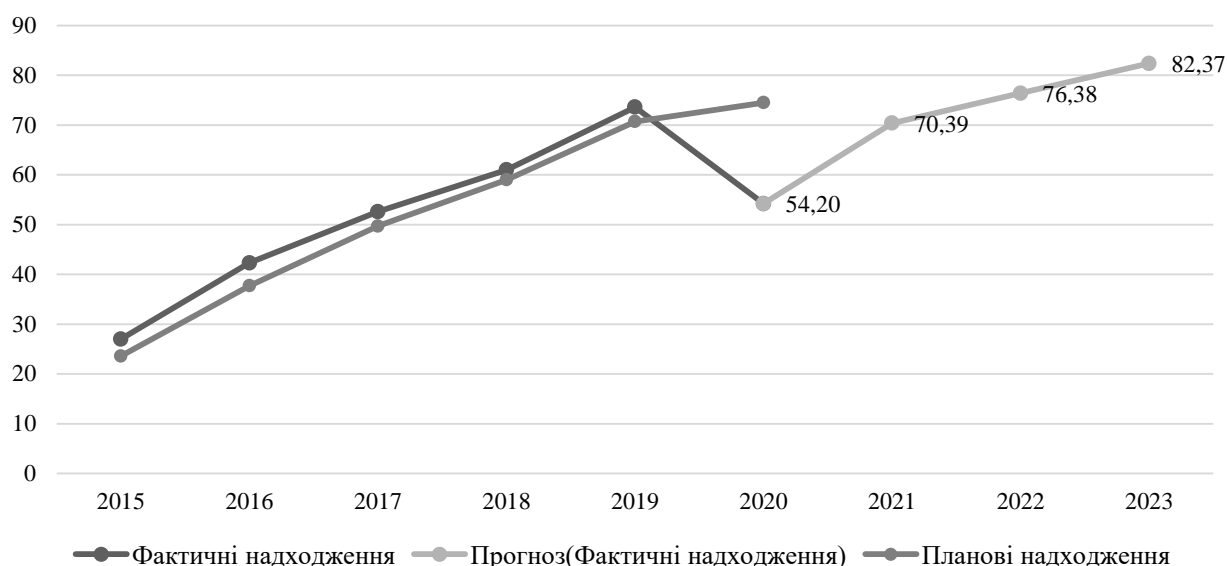

Рисунок 2.9 – Динаміка планових, фактичних та прогнозованих показників місцевих податків в Україні протягом 2015 - 2023 рр., млрд грн

Джерело: складено автором за даними [21]

Відповідно до рисунку 2.9, до місцевих бюджетів протягом досліджуваного періоду надходили більші суми місцевих податків порівняно з рівнем розрахованих планових, що свідчить про ефективну роботу органів місцевого самоврядування. Аналіз даних прогнозу, що відображені на графіку, дозволяють встановити, що протягом наступних трьох років податкові надходження від сплати місцевих податків будуть збільшуватися і в 2023 році досягнуть 82,37 млрд грн, що в відсотковому вигляді свідчить про збільшення суми доходів на 52% порівняно з 2020 роком.

Для більш повного та детального аналізу трендів місцевих податків необхідно дослідити динаміку фактичних та прогнозованих показників в розрізі їх основних складових. Планові, поточні та прогнозовані тренди надходжень від сплати єдиного податку відображені на рисунку 2.10.

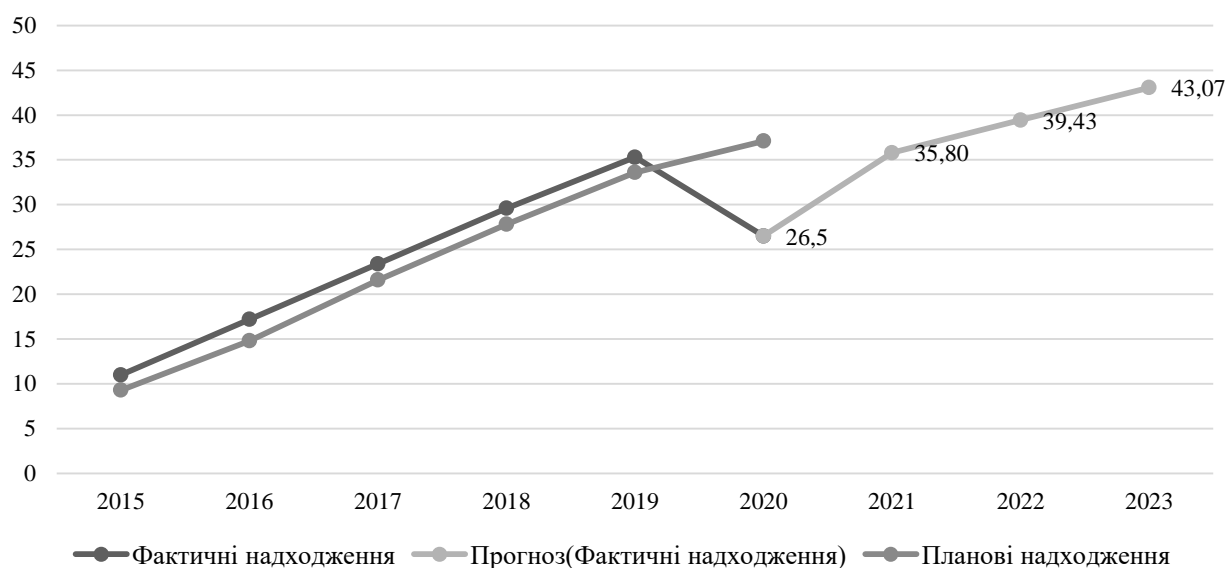

Рисунок 2.10 – Динаміка планових, фактичних та прогнозованих показників єдиного податку в Україні протягом 2015- 2023 рр., млрд грн
Джерело: складено автором за даними [21]

Дані, що відображені на рисунку 2.10, дозволяють підтвердити те, що фактичні надходження до місцевого бюджету від сплати єдиного податку перевищують заплановані. Лише в 2020 році через епідеміологічну ситуацію в країні та карантинні заходи фактичні суми єдиного податку, які надійшли до бюджету є меншими від планових на 10,6 млрд грн. Аналіз даних прогнозу, що відображені на графіку, дозволяють встановити, що протягом наступних трьох років податкові надходження від сплати єдиного податку будуть збільшуватися і в 2023 році досягнуть 43, 07 млрд грн, що в відсотковому вигляді свідчить про збільшення суми доходів на 63% порівняно з 2020 роком.

Динаміка планових, фактичних та прогнозованих показників податку на нерухоме майно в Україні відображена на рисунку 2.11.

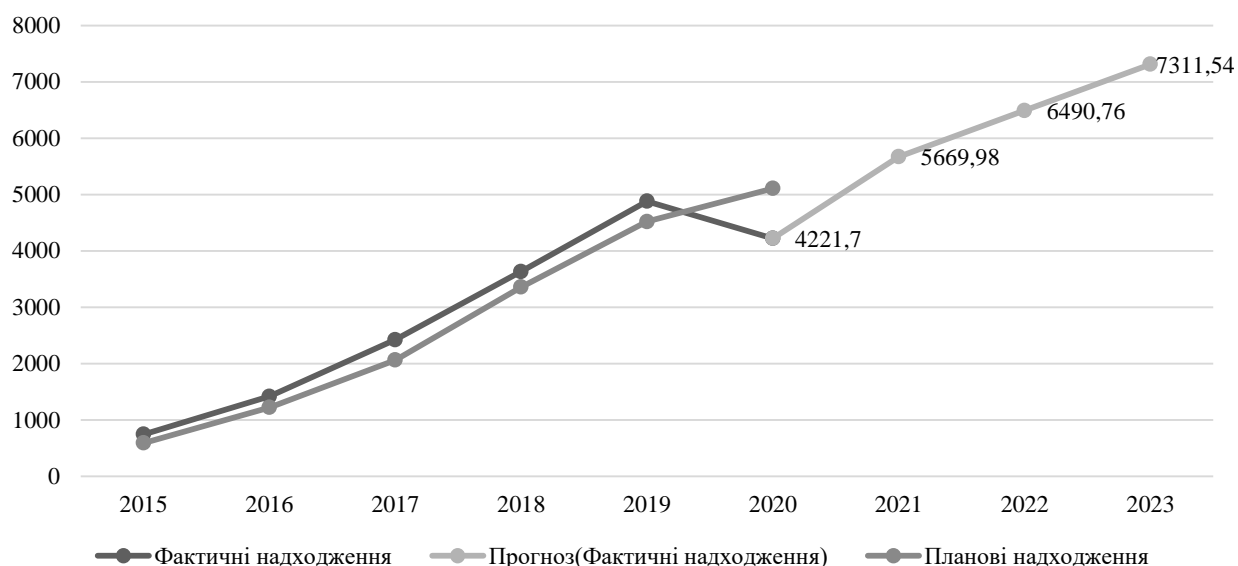

Рисунок 2.11 – Динаміка планових, фактичних та прогнозованих показників податку на нерухоме майно в Україні протягом 2015- 2023 рр., млрд грн
Джерело: складено автором за даними [21]

Відповідно до рисунку 2.11, фактичні показники сплати податку на нерухоме майно є вищими від запланованих. Аналіз прогнозування даних фактичних надходжень, що відображені на графіку, дозволяє встановити, що протягом наступних трьох років податкові надходження від сплати податку будуть поступово збільшуватися і в 2023 році досягнуть 7311,54 млрд грн, що в відсотковому вигляді свідчить про збільшення суми доходів на 73% порівняно з 2020 роком.

Динаміка планових, фактичних та прогнозованих показників транспортного податку в Україні відображена на рисунку 2.12.

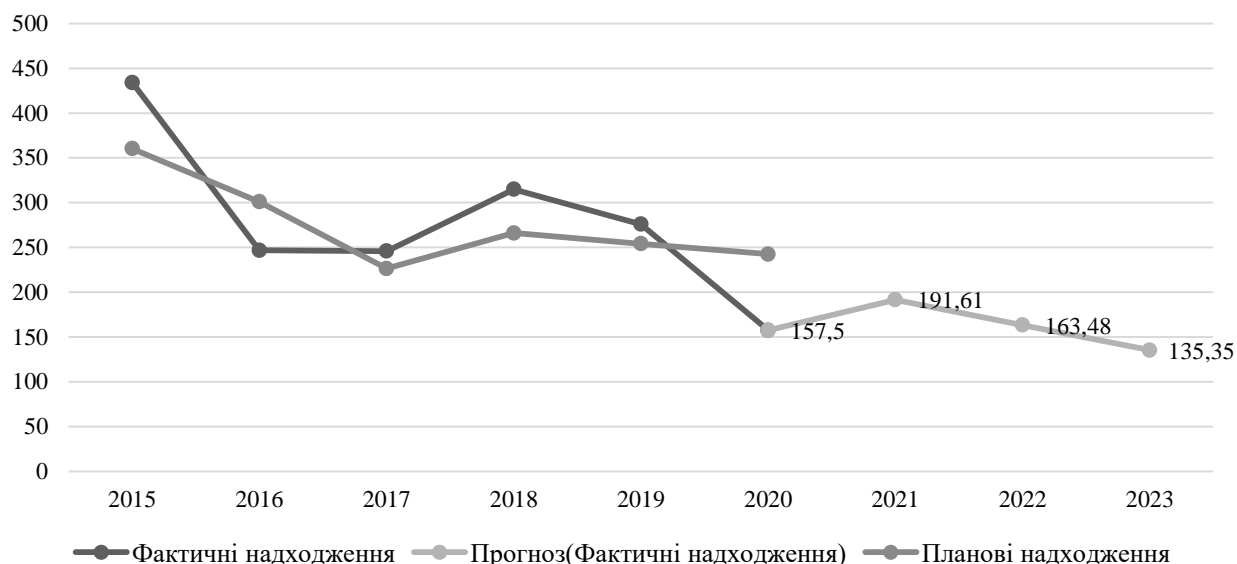

Рисунок 2.12 – Динаміка планових, фактичних та прогнозованих показників транспортного податку в Україні протягом 2015- 2023 рр., млрд грн

Джерело: складено автором за даними [21]

Відповідно до рисунку 2.12, динаміка планових та фактичних показників стосовно сплати транспортного податку є досить нестабільною. Досліджуючи наведені дані, можна помітити негативну тенденцію зниження суми сплачених податків протягом аналізованого періоду. Аналіз прогнозування даних фактичних надходжень, що відображені на графіку, дозволяє встановити, що протягом наступних трьох років податкові надходження від сплати податку будуть поступово зменшуватися і станом на 2023 рік дорівнюватимуть 135,35 млрд грн, що в відсотковому вигляді свідчить про зниження суми доходів на 16% порівняно з 2020 роком. Це свідчить про досить низьку фіскальну ефективність даного податку.

Динаміка планових, фактичних та прогнозованих показників плати за землю в Україні відображена на рисунку 2.13. Аналізуючи дані, наведені на рисунку 2.13, можна зробити висновок, що протягом досліджуваного періоду фактичні надходження до місцевого бюджету від сплати плати за землю перевищують заплановані. Лише в 2020 році фактичні суми, які надійшли до бюджету є меншими від планових на 5,6 млрд грн.

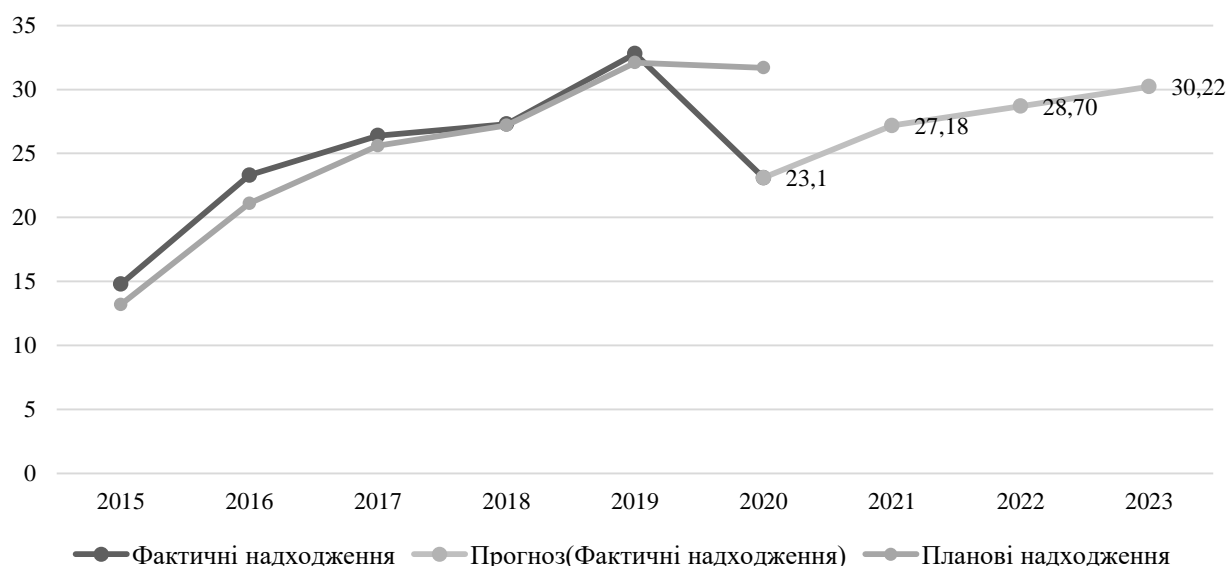

Рисунок 2.13 – Динаміка планових, фактичних та прогнозованих показників плати за землю в Україні протягом 2015- 2023 рр., млрд грн

Джерело: складено автором за даними [21]

Аналіз даних прогнозу, що відображені на графіку 2.13, дозволяють встановити, що протягом наступних трьох років податкові надходження від сплати податку будуть збільшуватися і в 2023 році досягнуть 30,22 млрд грн, що в відсотковому вигляді свідчить про збільшення суми доходів на 31% порівняно з 2020 роком.

Отже, проведений аналіз дозволив встановити перевищення фактичних надходжень податків над плановими до місцевих бюджетів протягом досліджуваного періоду. Також прогнозування даних показало позитивну динаміку збільшення суми податкових надходжень від сплати місцевих податків протягом наступних трьох років. Лише для транспортного податку було встановлено поступове зниження обсягу надходжень від його сплати в майбутні періоди, що є негативною тенденцією, яка потребує пошуку шляхів підвищення його фіскальної ефективності.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ

3.1 Регресійний аналіз взаємозв'язку місцевих податків з основними параметрами регіонального розвитку

Регіональний податковий потенціал формується та розвивається в результаті проведення ефективної роботи органів місцевого самоврядування шляхом сукупної акумуляції фінансових ресурсів з метою їх подальшого використання для забезпечення соціально-економічного розвитку місцевих економік.

Саме місцеве оподаткування забезпечує наповнення місцевих бюджетів та має тісний взаємозв'язок з основними показниками розвитку регіонів. Відповідність місцевих податків прийнятим в регіонах соціально-економічним пріоритетам є вкрай важливим при формуванні сприятливого середовища для покращення загального добробуту населення на відповідній території.

Одним з шляхів розвитку в цьому напрямку є проведення регресійного аналізу взаємозв'язку місцевих податків з основними показниками регіонального розвитку. Даний аналіз відіграє важливе значення для планування, в процесі якого вирішуються основні тактичні завдання управління податковими надходженнями.

Необхідно визначити повноваження органів місцевого самоврядування для відбору показників соціально-економічного розвитку. Найважливішими з них є:

- формування та виконання місцевого бюджету;
- поточне та стратегічне планування функціонування та розвитку територіальної громади;
- затвердження програм соціально-економічного, культурного розвитку та контроль за їх виконанням;

- забезпечення якісного функціонування міської інфраструктури (дороги, транспорт тощо), громадського порядку, належного екологічного стану території;
- вирішення соціальних проблем (житло, освіта, культура) та забезпечення соціального захисту;
- організація культурно-мистецьких програм місцевого значення.

Таким чином, відповідно до виділених функцій, які є орієнтованими на вирішення проблем місцевого населення для регресійного аналізу нам потрібно обрати факторні та результативні ознаки. Місцеві податки в цьому випадку є факторними показниками.

Результативні показники регіонального розвитку були обрані відповідно до функцій місцевих органів самоврядування та їх витрат, а саме рівень охоплення соціальними послугами осіб, які опинились у складних життєвих обставинах; рівень безробіття; видатки на охорону навколишнього середовища; капіталовкладення в будівництво; капіталовкладення в транспорт; капіталовкладення в охорону здоров'я та соціальну допомогу та капіталовкладення в мистецтво, спорт, розваги та відпочинок.

Перш за все, необхідно визначити чи існують взаємозв'язки між досліджуваними показниками, а саме: місцевими податками та показниками соціально-економічного розвитку регіонів. Перевірити наявність взаємозв'язку можливо шляхом складання кореляційної матриці, використовуючи Stata SE (Додаток Г).

Таким чином, між досліджуваними показниками існує кореляція. Статистична значимість дослідження підтверджується коефіцієнтом кореляції, який у деяких випадках знаходиться в діапазоні від 0,8 до 1, що свідчить про тісний зв'язок.

Важливим кроком у нашому дослідженні є визначення впливу податкових надходжень місцевих податків, а саме: податку на нерухоме майно, єдиного, земельного та транспортного податків з показниками регіонального розвитку. Дослідження проведено з використанням панельного

регресійного аналізу (узагальнена модель найменших квадратів із випадковими ефектами).

Слід зазначити, що вплив кожного податку на відповідні показники розвитку базується на його ймовірності. Дослідження проводилось за період 2018-2020 років. Дані для аналізу були взяті в розрізі всіх регіонів України. В процесі розрахунків було створено 18 рівнянь регресії, які дозволили оцінити вплив місцевих податків на загальні показники регіонального розвитку.

Проаналізуємо вплив місцевих податків на показники регіонального розвитку в Україні (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Результати регресійного аналізу впливу місцевих податків на показники регіонального розвитку в регіонах України протягом 2018 – 2020 рр.

Результативні ознаки	Коефіцієнт впливу	Стандарт на похибка	t-значення	p-значення	[95% коефіцієнт т	Інтервал]	Залежне значення
Рівень охоплення соціальними послугами осіб, які опинились у складних життєвих обставинах, %	-12941.447	32615.976	-0.40	0.692	-76867.58	50984.6	2342603.899
Рівень безробіття, %	-65579.784	84390.555	-0.78	0.437	-230982.2	99822.6	2452167.529
Видатки на охорону навколишнього середовища, тис. грн	0.346	0.072	4.84	0	0.206	0.486	2342603.899
Капіталовкладення в будівництво, тис. грн	-0.129	0.064	-2.02	0.043	-0.254	-0.004	2452167.529
Капіталовкладення в транспорт, тис. грн	-0.025	0.138	-0.18	0.855	-0.296	0.245	2452167.529
Капіталовкладення в охорону здоров'я та соціальну допомогу, тис. грн	-0.396	0.625	-0.63	0.527	-1.622	0.83	2452167.529
Капіталовкладення в мистецтво, спорт, розваги та відпочинок, тис. грн	0.786	1.455	0.54	0.589	-2.066	3.638	2491802.794

Джерело: розраховано за даними [2,32,35]

Відповідно до таблиці 3.1, можна зробити висновок, що існує взаємозв'язок між податковими надходженнями та двома показниками, а саме витратами на охорону навколишнього середовища та капіталовкладеннями в будівництво. Вплив місцевих податків на витрати на охорону навколишнього середовища є сильним, із середньою похибкою наближення лише 0,072%. Отримані результати підтверджують, що зміни місцевих податкових надходжень на 1 тис. грн пов'язані із змінами аналізованого показника в середньому на 2342603,89 грн.

Також встановлюється взаємозв'язок між місцевими податками та інвестиціями в будівництво, але цей вплив є менш інтенсивним. Збільшення податкових надходжень в середньому по областях на 1 тис. грн призводить до збільшення капіталовкладень у будівництво на 2452167,529 грн.

Аналізуючи вплив місцевих податків на інші показники регіонального розвитку в регіонах України, статистична значущість рівняння не підтверджується. Встановлено, що у досліджуваній ситуації їх загальна зміна взагалі не залежить від зміни суми надходжень від місцевих податків.

Тепер необхідно проаналізувати елементи місцевих податків відповідно до їх можливої кореляції з показниками регіонального розвитку. Проаналізуємо вплив податку на нерухоме майно на капітальні інвестиції в будівництво в регіонах України протягом 2018-2020 роки (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 - Результати регресійного аналізу впливу податку на нерухоме майно на капітальні інвестиції в будівництво в регіонах України протягом 2018 – 2020 рр.

Результативні ознаки	Коефіцієнт впливу	Стандарт на похибка	t-значення	p-значення	[95% коефіцієнт	Інтервал]	Залежне значення
Капітальні інвестиції в будівництво, тис. грн	-0.004	0.006	-0.71	0.478	-0.017	0.008	156766.906

Джерело: : розраховано за даними [2,32,35]

Відповідно до отриманих результатів, статистична значимість рівняння не підтверджується. Встановлено, що у досліджуваній ситуації загальна зміна показника інвестицій у будівництво взагалі не спричинена зміною надходжень від податку на нерухоме майно.

Наступним етапом дослідження є аналіз впливу транспортного податку на капіталовкладення у транспорт в регіонах України за період 2018–2020 років (табл. 3.3).

Таблиця 3.3 - Результати регресійного аналізу впливу транспортного податку на капітальні інвестиції в транспорт в регіонах України протягом 2018 – 2020 рр.

Результативні ознаки	Коефіцієнт впливу	Стандарт на похибка	t-значення	p-значення	[95% коефіцієнт	Інтервал]	Залежне значення
Капітальні інвестиції в транспорт, тис. грн	94.189	13.076	7.20	0	68.561	119.818	725591.485

Джерело: : розраховано за даними [2,32,35]

Відповідно до даних, наведених в таблиці 3.3, можна зробити висновок, що взаємозв'язок між транспортним податком та інвестиціями в транспорт є сильним, із середньою похибкою 13,076%. Отримані результати підтверджують, що збільшення податкових надходжень на 1 тис. грн призводить до збільшення капіталовкладень у транспорт в середньому на 725591,5 грн.

Вплив земельного податку на інвестиції у будівництво, охорону здоров'я та соціальну допомогу в регіонах України наведено в таблиці 3.4.

Відповідно до таблиці 3.4, можна зробити висновок, що взаємозв'язок між податком на землю та інвестиціями в будівництво є міцним, із середньою помилкою лише 0,032%. Отримані результати підтверджують, що збільшення податкових надходжень на 1 тис. грн. в середньому по регіонам

призводить до збільшення капітальних інвестицій у будівництво в середньому на 1093284,134 грн.

Таблиця 3.4 - Результати регресійного аналізу впливу земельного податку на капітальні інвестиції в регіонах України протягом 2018 – 2020 рр.

Результативні ознаки	Коефіцієнт впливу	Стандартна похибка	t-значення	p-значення	[95% коефіцієнт]	Інтервал]	Залежне значення
Капітальні інвестиції в будівництво, тис. грн	-0.073	0.032	-2.28	0.022	-0.135	-0.01	1093284.134
Капітальні інвестиції в охорону здоров'я та соціальну допомогу, тис. грн	-0.343	0.294	-1.17	0.244	-0.919	0.234	681531.27

Джерело: : розраховано за даними [2,32,35]

Аналізуючи вплив земельного податку на інвестиції в охорону здоров'я та соціальну допомогу в регіонах України, статистична значимість рівняння не підтверджується. Встановлено, що у досліджуваній ситуації їх загальна зміна взагалі не залежить від зміни суми надходжень від земельного податку.

Проаналізуємо вплив єдиного податку на показники регіонального розвитку в регіонах України (табл. 3.5).

Відповідно до даних таблиці 3.5, можна зробити висновок, що існує взаємозв'язок між місцевими податковими надходженнями та видатками на охорону навколишнього середовища. Вплив місцевих податків на цей показник є сильним, із середньою помилкою наближення лише 0,03%. Отримані результати підтверджують, що збільшення податкових надходжень на 1 тис. грн. призводить до збільшення видатків у середньому по областях на 1133281,089 грн.

Таблиця 3.5 - Результати регресійного аналізу впливу єдиного податку на показники регіонального розвитку в регіонах України протягом 2018 – 2020 рр.

Результативні ознаки	Коефіцієнт впливу	Стандартна похибка	t-значення	p-значення	[95% коефіцієнт	Інтервал]	Залежне значення
Рівень охоплення соціальними послугами осіб, які опинились у складних життєвих обставинах, %	-16628.193	13276.171	-1.25	0.21	- 42649.0 11	9392.62	1133281.08
Рівень безробіття, %	-35454.312	39468.856	-0.90	0.369	- 112811. 85	41903.2 25	1194151.60 7
Видатки на охорону навколишнього середовища, тис. грн	0.129	0.03	4.33	0	0.071	0.188	1133281.08 9
Капіталовкладення в будівництво, тис. грн	-0.036	0.031	-1.17	0.243	-0.097	0.025	1194151.60 7
Капіталовкладення в транспорт, тис. грн	-0.065	0.061	-1.07	0.283	-0.184	0.054	1194151.60 7
Капіталовкладення в охорону здоров'я та соціальну допомогу, тис. грн	0.146	0.321	0.46	0.649	-0.483	0.775	1194151.60 7
Капіталовкладення в мистецтво, спорт, розваги та відпочинок, тис. грн	0.331	0.704	0.47	0.639	-1.05	1.711	1209942.62 2

Джерело: : розраховано за даними [2,32,35]

Аналізуючи вплив єдиного податку на інші показники регіонального розвитку в регіонах України, статистична значимість рівняння не підтверджується. Встановлено, що у досліджуваній ситуації загальна зміна регіональних показників взагалі не спричинена зміною суми надходжень від місцевих податків.

Таким чином, проведений регресійний аналіз дозволив встановити вплив окремих місцевих податків на певні показники соціально-економічного розвитку регіонів. Отримані результати дозволяють підвищити ефективність управління місцевими фінансами, поліпшити якість планування та

прогнозування видатків бюджету за рахунок збільшення надходжень від місцевих податків.

3.2 Напрямки реформування вітчизняної системи місцевого оподаткування на основі зарубіжного досвіду

Дослідження світової практики місцевого оподаткування дозволило встановити, що у більшості зарубіжних країн місцеві податки виступають можливістю збільшення наповнення бюджетів податковими надходженнями та підвищення економічного зростання регіонів.

Функціонування спрощеної системи оподаткування, в свою чергу, є значним резервом для підтримки малих підприємств та стимулювання їх розвитку.

Заслуговує уваги досвід Польщі щодо диференціації ставок відповідно до кількості працівників та розміру міст. Сума податку до сплати, розрахована відповідним методом, дозволяє максимально справедливо розподілити податкове навантаження між фізичними особами - підприємцями. Запропонована диференційована шкала ставок єдиного податку для платників 1 та 2 групи в Україні відображена в таблиці 3.6.

Таблиця 3.6 – Запропонований розподіл ставок єдиного податку для 1 та 2 груп платників відповідно до розміру міст в Україні

Кількість населення, чол.	Ставка податку	
	1 група платників	2 група платників
До 20 000	5% прожиткового мінімуму	5% мінімальної зробітної плати
Понад 20 000 до 100 000	7% прожиткового мінімуму	7% мінімальної зробітної плати
Понад 100 000 до 300 000	10% прожиткового мінімуму	10% мінімальної зробітної плати
Понад 300 000 до 500 000	15% прожиткового мінімуму	15% мінімальної зробітної плати
Понад 500 000	20% прожиткового мінімуму	20% мінімальної зробітної плати

Джерело: авторська розробка

Відповідно до таблиці 3.6, платники єдиного податку в Україні мають сплачувати фіксовану ставку податку, розраховану відповідно до запропонованої шкали. Це дозволить підвищити податкові надходження від сплати єдиного податку та надати підтримку фізичним особам, що ведуть підприємницьку діяльність в маленьких за розміром та кількістю населення містах.

Також досліджуючи практику функціонування спрощеної системи оподаткування, варто зазначити, що основною її особливістю є направленість на підтримку та допомогу малим підприємствам. Саме тому, встановлення граничного розміру доходів відповідно до різних сфер економічної діяльності та їх прибутковості є перспективним шляхом реформування єдиного податку. Такий підхід дозволив би визначити пріоритетність підтримки певних видів бізнес-сектору шляхом врахування їх рівня рентабельності для створення умов для динамічного розвитку малих підприємств.

Транспортний податок також потребує реформування стосовно питань його функціонування. Проведений аналіз планових, фактичних та прогнозованих показників підтвердив низьку фіскальну ефективність даного податку та спричинив пошук шляхів її підвищення.

Основною проблемою при його встановленні є досягнення оптимального рівня ставок та бази оподаткування, що забезпечать одночасно і достатні податкові надходження до бюджету від його сплати та справедливості податку. Так як, він є майновим податком, то обов'язково необхідно враховувати вартість автомобіля та різницю в доходах і платоспроможності громадян.

Також при проведенні регресійного аналізу впливу транспортного податку на капітальні інвестиції в транспорт був встановлений їх взаємозв'язок, тобто надходження від сплати цього податку впливають та якість доріг, рівень забруднення навколишнього середовища та пов'язані з транспортною інфраструктурою. Дослідження світової практики справляння

транспортного податку дозволило виділити декілька шляхів його вдосконалення для підвищення фіскальної ефективності (рис.3.1).

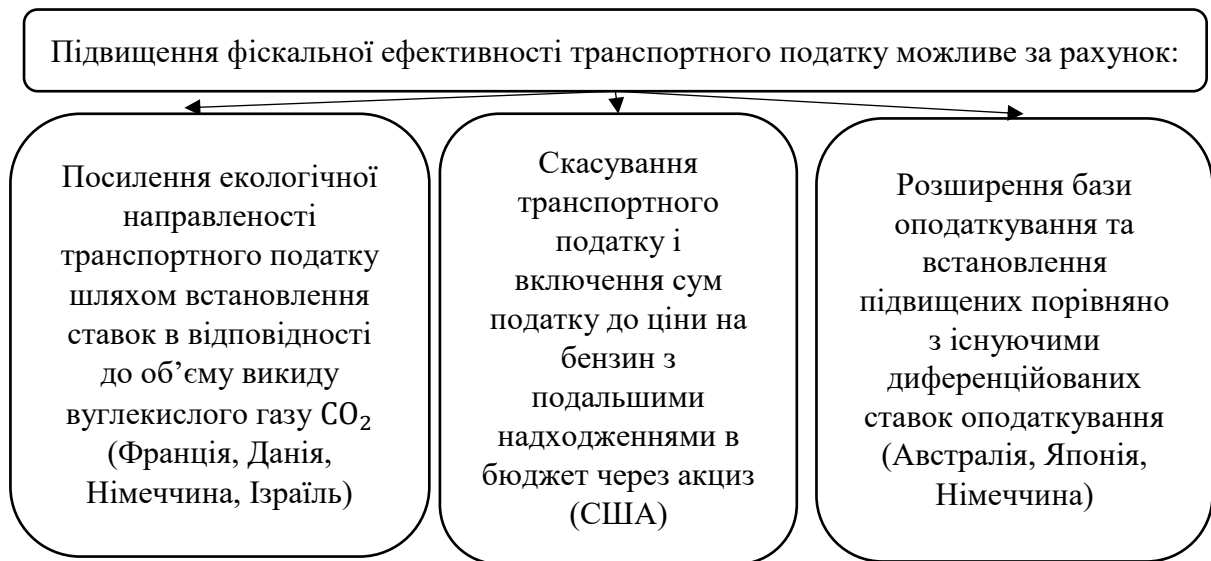

Рисунок 3.1 – Шляхи реформування транспортного податку в Україні відповідно до досвіду зарубіжних країн

Джерело: власна розробка автора

Перший шлях реформування транспортного податку передбачає встановлення ставки в залежності від обсягів викиду вуглекислого газу. Цей підхід є дуже актуальним в наш час та планується використовуватися в переважній більшості країн світу в майбутньому. Держави стимулюють громадян використовувати більш екологічні види транспорту для того, щоб зменшити рівень забруднення навколишнього середовища.

Але, для України, розрахунок транспортного податку до сплати даним способом призведе до великого податкового навантаження на неплатоспроможну частину населення, в той час, як забезпечені люди зможуть купувати більш дорогі автомобілі з меншим обсягом викиду вуглекислого газу або електромобілі та бути майже звільненими від оподаткування.

Досвід США стосовно функціонування транспортного податку є дуже радикальним та вагомо зменшує податкові надходження місцевих бюджетів, так як акцизний податок є загальнодержавним.

Проте, даний підхід має і багато переваг. По-перше, спрощується адміністрування податку та його справляння для громадян, так як всі обов'язки по його акумулюванню та сплаті до бюджету переходять до юридичної особи, що реалізує паливо. По-друге, акциз є непрямим податком та сплачується в залежності від кількості використаних людиною благ. По-третє, запропонована практика реформування також мотивує населення до покупки більш екологічних видів транспорту з меншим обсягом викиду вуглекислого газу та витрачання палива.

Останній підхід є найбільш можливий для впровадження в Україні. Реформування транспортного податку в Україні відображено на рисунку 3.2.

База оподаткування: Транспортні засоби, що є об'єктом оподаткування		
Платники	Об'єкт оподаткування	Ставка
Фізичні та юридичні особи, в т.ч. нерезиденти, які мають зареєстровані в Україні згідно з чинним законодавством власні легкові автомобілі	автомобілі, з року випуску яких минуло не більше п'яти років (включно), середньоринкова вартість яких становить понад 150 розмірів МЗП	Вартість автомобіля понад 150 до 175 МЗП – 15 тисяч грн, понад 175 до 200 МЗП – 20 тисяч грн, понад 200 до 250 – 25 тисяч грн, понад 250 МЗП – 30 тисяч грн

Рисунок 3.2 – Запропонована методика справляння транспортного податку в Україні

Джерело: власна розробка автора

Таким чином, запропонована методика справляння транспортного податку дозволить підвищити податкові надходження місцевих бюджетів та дозволить підвищити якість доріг та покращити транспортну інфраструктуру.

Отже, досліджений світовий досвід справляння місцевих податків дозволив знайти шляхи реформування діючої системи місцевого оподаткування в Україні та підвищити її фіскальну ефективність.

ВИСНОВКИ

У роботі досліджено підходи до понять «місцеві податки» та сформовано визначення їх сутності з урахуванням усіх особливостей. Розглянуто особливості адміністрування та повноважень органів місцевого самоврядування щодо встановлення місцевих податків на підконтрольних їм територіях. Досліджено, що місцеві податки впливають на економічне зростання міст, поліпшення якості життя населення та допомогу соціально незахищеним групам населення.

Досліджено світову практику справляння місцевих податків у контексті розгляду досвіду справляння єдиного, транспортного податків, податку на майно та плати за землю.

Встановлено, що єдиний податок виступає для зарубіжних держав можливістю підвищення економічного зростання, наповненню відповідних бюджетів та стимулюванню розвитку бізнесу. За допомогою транспортних податків країни намагаються регулювати екологічну ситуацію та розвивати дорожню інфраструктуру. В переважній більшості країн світу земельний податок розраховується відповідно до вартості землі за ставками, затвердженими органами місцевого самоврядування, а податок на нерухоме майно є місцевим та є однією з основних складових доходів місцевих бюджетів.

Аналіз податкових доходів місцевих бюджетів України показав збільшення загальної їх суми в місцевих бюджетах України протягом досліджуваного періоду. Збільшення суми місцевих податків у місцевому бюджеті призводить до збільшення норми покриття витрат цим видом державного доходу.

Структура місцевих податків є стабільною протягом аналізованого періоду. Єдиний податок та податок на землю займають значну частку в їх структурі. Надходження від сплати транспортного податку поступово знижуються протягом останніх 5 років та його частка в загальній структурі місцевих податків є досить незначною.

Також проведений аналіз дозволив встановити перевищення фактичних надходжень податків над плановими до місцевих бюджетів протягом досліджуваного періоду.

Прогнозування даних показало позитивну динаміку збільшення суми податкових надходжень від сплати місцевих податків протягом наступних трьох років. Лише для транспортного податку було встановлено поступове зниження обсягу надходжень від його сплати в майбутні періоди, що є негативною тенденцією, яка потребує пошуку шляхів підвищення його фіскальної ефективності.

Був проведений регресійний аналіз взаємозв'язку між місцевими податками та соціально-економічними показниками розвитку регіонів для всіх регіонів України в Stata SE та MS Excel. Відповідно до отриманих результатів, існує прямий зв'язок між надходженнями від місцевих податків та витратами на охорону навколишнього середовища та капітальними інвестиціями в будівництво. Також транспортний податок та плата за землю мають тісний взаємозв'язок з капіталовкладеннями в будівництво. Єдиний податок має вплив на видатки на охорону навколишнього середовища.

Дослідження світової практики справляння місцевих податків дозволило віднайти шляхи реформування діючої системи місцевого оподаткування, а саме: був запропонований розподіл ставок єдиного податку для 1 та 2 груп платників відповідно до розміру міст в Україні та розширена методика справляння транспортного податку в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Bird R. Tax Policy and Economic Development / R. Bird. – The Johns Hopkins University Press, 1992. – 270 p.
2. Open Budget - Державний веб-портал бюджету для громадян.
URL:
3. Tax guides and highlights. - URL: <https://dits.deloitte.com/TaxGuides>
4. Worldwide tax summaries. URL:
<http://taxsummaries.pwc.com/ID/taxsummaries-home>
5. Zimmermann H. Municipal finance: textbook. / H. Zimmermann. - Moscow: Publishing House "Business and Service". - 2003. - 352 p
6. Атаманчук Н. І. Місцеві податки і збори в Україні: сучасний стан та перспективи реформування / Н. І. Атаманчук, Д. В. Процюк // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. - 2015. - Вип. 31(2). - С. 102-105. - URL:
[http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2015_31\(2\)__24](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2015_31(2)__24).
7. Бак Н.А. Місцеве оподаткування в Україні: стан і перспективи посилення дієвості. Економіка: реалії часу. 2017. № 1. С. 12-25. URL:
<https://economics.opu.ua/files/archive/2017/No1/12.pdf> (Index Copernicus, РІНЦ, Google Scholar, EBSCO Publishing, Ulrich's Periodicals Directory, Scientific Object Identifier, Globethics).
8. Березовська С. В. Транспортний податок в Україні: недоліки, проблеми та шляхи їх вирішення / С. В. Березовська // Економіка. Фінанси. Право. - 2016. - № 6(1). - С. 49-54. - URL:
[http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2016_6\(1\)__13](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2016_6(1)__13).
9. Бобошко Л. І. Транспортний податок в Україні: стан та перспективи / Л. І. Бобошко // Збірник наукових праць Університету

державної фіскальної служби України. - 2017. - № 1. - С. 25-36. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnudps_2017_1_4.

10. Бортнікова А. Місцеве самоврядування як суб'єкт політико-правових відносин / А. Бортнікова // Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. - 2019. - Вип. 25. - С. 123-127. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlu_fps_2019_25_19.

11. Бюджетний кодекс України № 2456-VI від 08.07.2010 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

12. Вахновська Н. Фіскальна складова місцевих бюджетів в контексті фінансової децентралізації / Н. Вахновська, С. Пиріг // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. - 2019. - № 1. - С. 115-120. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echcenu_2019_1_17.

13. Глущенко Ю. Місцеве самоврядування в Україні: проблеми розвитку та фінансового забезпечення / Ю. Глущенко // Державне управління та місцеве самоврядування. - 2015. - Вип. 4. - С. 244-255. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dums_2015_4_28.

14. Голобородько Т. В. Облік та оподаткування суб'єктів малого бізнесу у зарубіжних країнах в умовах застосування міжнародних стандартів фінансової звітності / Т. В. Голобородько // Причорноморські економічні студії. - 2016. - Вип. 12(2). - С. 149-154. - URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2016_12\(2\)_29](http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2016_12(2)_29).

15. Горин В. П. Плата за землю як інструмент фіскального регулювання суспільного добробуту / В. П. Горин, В. М. Булавинець // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Економіка і управління. - 2020. - Т. 31(70), № 3(2). - С. 46-52. - URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_econ_2020_31\(70\)_3\(2\)_11](http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_econ_2020_31(70)_3(2)_11).

16. Гостева О. Ю. Місцеві податки в зарубіжних країнах: досвід та напрями застосування в Україні / О. Ю. Гостева // Економіка та право. - 2016. - № 3. - С. 134-139. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpr_2016_3_19.

17. Гостєва О. Ю. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, як можливість поповнення місцевих бюджетів / О. Ю. Гостєва // Економіка та право. Серія : Право. - 2015. - № 2. - С. 79-84. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/escrpr_2015_2_14.

18. Гринчишин І. М. Напрями підвищення ефективності використання бюджетних коштів на соціальний захист в Україні: регіональний та місцевий виміри / І. М. Гринчишин // Регіональна економіка. - 2018. - № 4. - С. 94-102. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2018_4_12.

19. Данилишин В. І. Транспортний податок: зарубіжний досвід та українські реалії / В. І. Данилишин, О. М. Стефанків, О. А. Ціжма // Глобальні та національні проблеми економіки. - 2015. - Вип. 3. - С. 702-705;

20. Декрет Кабінету Міністрів України «Про місцеві податки і збори» № 56-93 від 20 травня 1993 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56-93#Text>

21. Державна казначейська служба України. URL: <http://treasury.gov.ua>

22. Дегтяр А. О. Плата за землю як складова майнового оподаткування: роль у формуванні місцевих Бюджетів та резерви збільшення надходжень / А. О. Дегтяр, М. В. Гончаренко // Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія : Державне управління. - 2018. - Вип. 2. - С. 341-349. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNUCZUDU_2018_2_48.

23. Дубровський В. Черкашин В. Як удосконалити податок на нерухоме майно в Україні / В. Дубровський, В. Черкашин [Електронний ресурс]. – URL: <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/28998.pdf>.

24. Жаворонок А. В. Місцеві податки і збори як джерело формування доходів бюджету / А. В. Жаворонок, А. С. Абрамова, В. В. Виговська. // Фінансові дослідження. - 2019. - № 1. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/find_2019_1_6.

25. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про систему оподаткування» № 77/97-ВР від 18 лютого 1997 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/77/97-%D0%B2%D1%80#Text>
26. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» № 280/97 від 21 травня 1997р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.
27. Костицький В. Місцеве самоврядування як окрема гілка публічної влади / В. Костицький // Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму. - 2018. - № 1. - С. 48-50. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VAPSV_2018_1_10.
28. Крюкова І. О. Єдиний податок бізнес-суб'єктів аграрного сектору: сучасний стан та тенденції оподаткування / І. О. Крюкова, О. В. Цуркан // Вісник ХНАУ. Серія : Економічні науки. - 2020. - № 1. - С. 214-227. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhnau_ekon_2020_1_19.
29. Кубай Т. Є. Місцеве самоврядування як інститут демократичного суспільства: управлінсько-правовий аспект / Т. Є. Кубай // Ефективність державного управління. - 2015. - Вип. 42. - С. 266–273. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2015_42_32.
30. Ліснічук О. А. Майновий податок як основа формування місцевих бюджетів: вітчизняна практика та зарубіжний досвід / О. А. Ліснічук // Економічний вісник університету. - 2019. - Вип. 42. - С. 190-199. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2019_42_24.
31. Мартинюк І. В., Богатирьова Є. М. Місцеве оподаткування в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. Економіка та держава. 2019. № 6. С. 27–31. DOI: 10.32702/2306-6806.2019.6.27
32. Міністерство розвитку громад та територій України. URL: <https://www.minregion.gov.ua/>
33. Музиченко К. М. Податок на нерухоме майно та посилення його ролі у формуванні доходів місцевих бюджетів України / К. М. Музиченко // Молодий вчений. - 2018. - № 11(2). - С. 1180-1184. - URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_11\(2\)__159](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_11(2)__159).

34. Музиченко К. М. Податок на нерухоме майно та посилення його ролі у формуванні доходів місцевих бюджетів України / К. М. Музиченко // Молодий вчений. - 2018. - № 11(2). - С. 1180-1184. - URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_11\(2\)__159](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_11(2)__159).
35. Офіційний сайт державної служби статистики України. – [Електронний ресурс]. – URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
36. Офіційний сайт державної фіскальної служби України. – [Електронний ресурс]. – URL: <http://sfs.gov.ua/>.
37. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – URL: <http://www.minfin.gov.ua>
38. Патицька Х. О. Плата за землю в системі майнового оподаткування: особливості справляння в Україні та країнах ЄС / Х. О. Патицька // Світ фінансів. - 2018. - Вип. 4. - С. 86-98. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/svitfin_2018_4_9.
39. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.10.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
40. Сірінов М. А. Місцеві фінанси / М. А. Сірінов. - М.: Державне видавництво, 1996. - С. 79
41. Шепель І. В. Облік оподаткування нерухомості в Україні та за кордоном / І. В. Шепель // Таврійський науковий вісник. Серія : Економіка. - 2020. - Вип. 2. - С. 260-267. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tnven_2020_2_34.

ДОДАТКИ
ДОДАТОК А
SUMMARY

Serhiienko Y.O. Local taxes in Ukraine: role for local budgets, problems and prospect of development. Qualifying work of the bachelor. ERI BIEM, Sumy, 2021

The work examines theoretical and practical peculiarities of local tax administration in Ukraine and in the world. The main contribution of the research lies in the testing of the hypothesis of existing relationship between them and indicators of regional development on the basis of panel data analysis for all regions of Ukraine using the regression model in Stata SE and MS Excel. The obtained results allow to improve the methodology of single and transport taxes according to the foreign experience.

Keywords: local taxes, worldwide experience, local budgets, fiscal efficiency of local taxes, development of regions, regression analysis.

АНОТАЦІЯ

Сергієнко Ю.О. Місцеві податки в Україні: роль для місцевих бюджетів, проблеми та перспективи розвитку. Кваліфікаційна робота бакалавра. ННІ БІЕМ, Суми, 2021 р.

У роботі досліджено теоретичні та практичні особливості справляння місцевих податків в Україні та у світі. Основний внесок дослідження полягає у тестуванні гіпотези існуючих взаємозв'язків між місцевими податками та показниками регіонального розвитку на основі панельного аналізу даних для всіх регіонів України з використанням регресійної моделі в Stata SE та MS Excel. Було запропоновано вдосконалення методики справляння єдиного та транспортного податків відповідно до зарубіжного досвіду.

Ключові слова: місцеві податки, світовий досвід, місцеві бюджети, фіскальна ефективність, розвиток регіонів, регресійний аналіз даних.

ДОДАТОК Б

Основні засади справляння єдиного податку

Характеристика	Група платників податку			
	Перша	Друга	Третя	Четверта
Платники	Фізичні особи-підприємці	Фізичні особи-підприємці	Фізичні та юридичні особи	Сільськогосподарські виробники
Кількість найманих працівників	Працюють без найманих працівників	не перевищує 10 осіб	Не обмежено	-
Граничний розмір доходу	1 млн грн	5 млн грн	7 млн грн	-
Дозволені види діяльності	Торгівля на ринках та надання побутових послуг населенню	Виробництво та продаж товарів, надання послуг населенню та платникам єдиного податку, ресторанне господарство	Без обмежень	Для юридичних осіб - частка доходу від реалізації сільськогосподарської продукції – 75% і більше, фізичним особам дозволено проводити діяльність виключно в межах фермерського господарства(лише з членами сім'ї або самостійно), площа угідь не менше 2 га
База оподаткування	-	-	Дохід, отриманий платником податку	Площа сільськогосподарських угідь або земель водного фонду
Об'єкт оподаткування	-	-	Сума доходу платника податку	НГО 1 га сільськогосподарських угідь, з урахуванням коефіцієнта індексації станом на 1 січня звітного року
Ставки податку	До 10% розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на 1 січня звітного року	До 20% розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного року	3% - платники ПДВ; 5% - неплатники ПДВ	з 1 гектара сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду залежить від категорії (типу) земель, їх розташування (у % до бази оподаткування).

Податковий період	Календарний рік	Календарний рік	Календарний квартал	Календарний рік
-------------------	-----------------	-----------------	---------------------	-----------------

ДОДАТОК В

Основні засади справляння плати за землю та оренди

Податок	Платники	Об'єкт та база оподаткування	Ставка податку
Плата за землю	Власники земельних ділянок, часток (паїв)	Земельні ділянки, нормативно грошова оцінка яких проведена	не більше 3% від нормативної грошової оцінки землі; для земель загального користування – не більше 1%; для сільськогосподарських угідь – 0,3-1%; для земель, які перебувають у постійному користуванні суб'єктів господарювання, – не більше 12%.
		Площа земельних ділянок, нормативно грошова оцінка яких не проведена	за земельні ділянки за межами населених пунктів – не більше 5% від нормативної грошової оцінки одиниці площі ріллі по області; для сільськогосподарських угідь – 0,3–5%
Орендна плата	Орендар земельної ділянки	Земельна ділянка, що надана в оренду	Розмір орендної плати встановлюється у договорі оренди. Річна сума орендної плати не може бути меншою, ніж розмір земельного податку та перевищувати 12% нормативної грошової оцінки землі.

ДОДАТОК Г

Кореляційна матриця взаємозв'язку між місцевими податками та показниками соціально - економічного розвитку регіонів України за період 2018 - 2020 років

Результативні ознаки	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
(1) Єдиний податок, млрд грн	1.000											
(2) податок на нерухоме майно, млрд грн	0.940	1.000										
(3) плата за землю, млрд грн	0.849	0.779	1.000									
(4) транспортний податок, млрд грн	0.927	0.903	0.846	1.000								
(5) місцеві податки, млрд грн	0.958	0.899	0.964	0.923	1.000							
(6) рівень охоплення соціальними послугами осіб, які опинились у складних життєвих обставинах, %	-0.039	-0.081	0.196	0.083	0.085	1.000						
(7) рівень безробіття, %	-0.674	-0.742	-0.443	-0.638	-0.584	0.177	1.000					
(8) видатки на охорону навколишнього середовища, тис. грн	0.612	0.557	0.776	0.615	0.725	0.169	-0.269	1.000				
(9) капіталовкладення в будівництво, тис. грн	0.506	0.646	0.143	0.488	0.341	-0.357	-0.613	0.247	1.000			
(10) капіталовкладення в транспорт, тис. грн	0.698	0.827	0.708	0.724	0.744	-0.082	-0.513	0.464	0.433	1.000		
(11) капіталовкладення в охорону здоров'я та соціальну допомогу, тис. грн	0.779	0.724	0.596	0.762	0.710	-0.009	-0.553	0.275	0.384	0.634	1.000	
(12) капіталовкладення в мистецтво, спорт, розваги та відпочинок, тис. грн	0.713	0.588	0.410	0.566	0.570	-0.239	-0.533	0.175	0.353	0.225	0.579	1.000